

17 Augustus 2017 | Stellenbosch

PHAROS

AWS

100
JAAR

AFRIKAANSE
WOORDELYS
& SPELREËLS

11de OMVATTEND HERBEWERKTE UITGAWE

Maak kennis met AWS¹¹

Frikkie Lombard

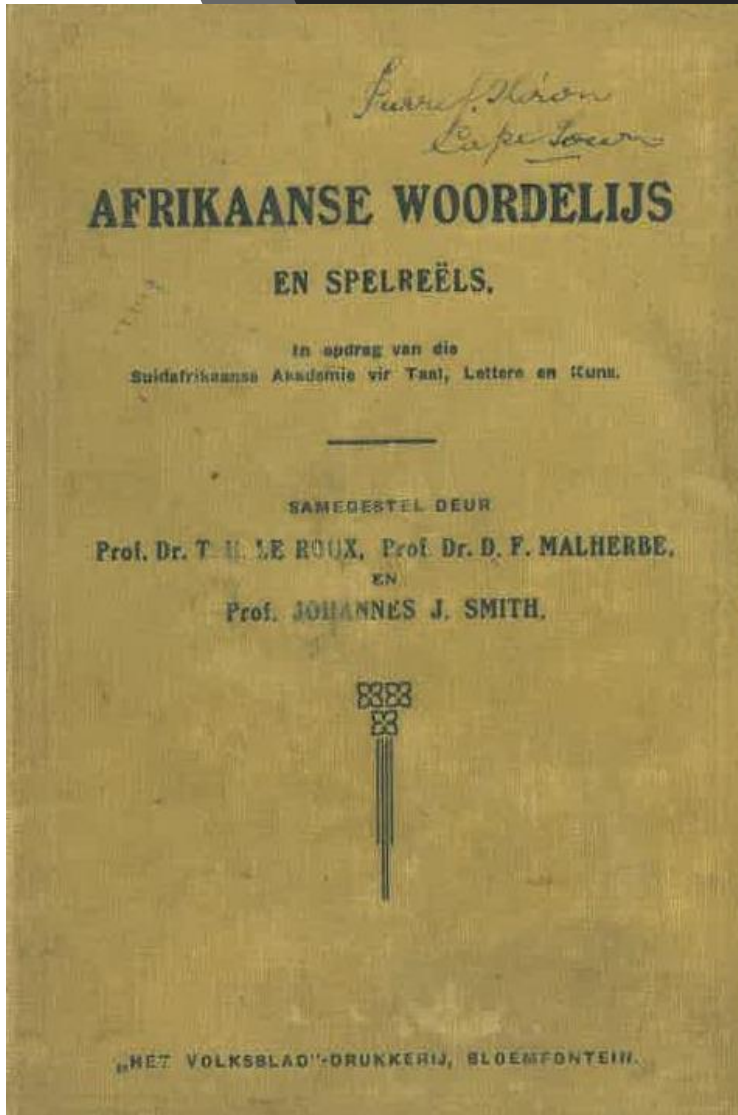
Taalkommissie
van die

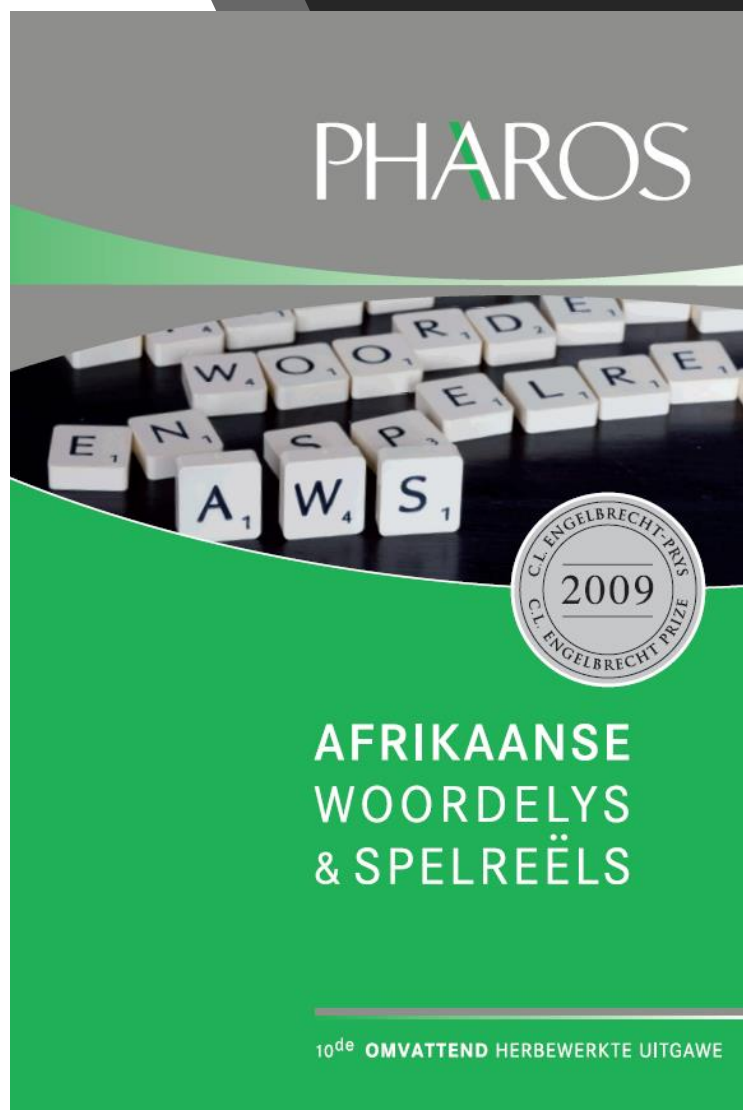
Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns

AWS¹ (1917)

- Saamgestel deur Woordelijs-Kommissie en Spelling-Kommissie
- 48 reëls
- ± 15 680 artikels in woordelys
- xx + 198 bladsye

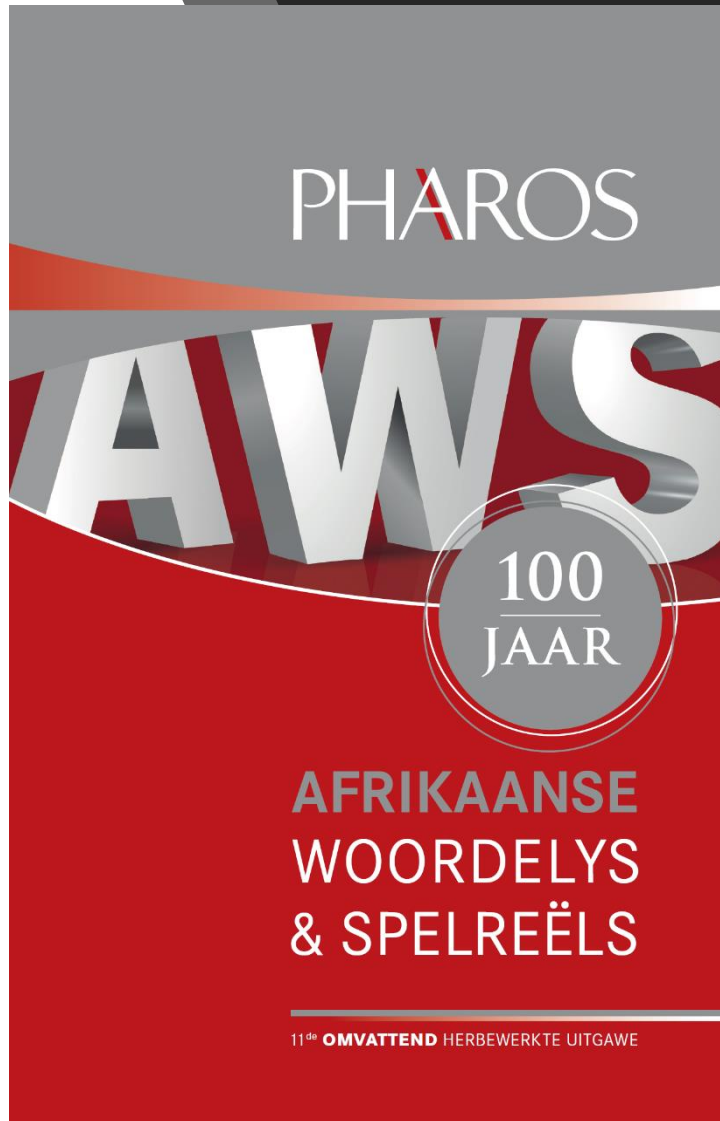

AWS¹⁰ (2009)

- Groen boek
- 355 reëls (*307 meer as in 1917*)
- 33 049 artikels in woordelys (*17 369 meer as in 1917*)
- xxvii + 593 bladsye (*395 meer as in 1917*)

AWS¹¹ (2017)

- Rooi boek met blou binnegoed
- 457 reëls (*409 meer as in 1917; 102 meer as in 2009*)
- 34 077 artikels in woordelys (*± 18 400 meer as in 1917; 1 029 meer as in 2009*)
- xxxiii + 742 bladsye (*544 meer as in 1917; 149 meer as in 2009*)
- Volledig digitaal beskikbaar:
 - pharosaanlyn.co.za: volledige AWS
 - viva-afikaans.org (+ toepassings): woordelyste
 - Spesiale lisensie vir navorsingsdoeleindes
- Amptelike bekendstelling: 3 Augustus 2017

Vergelyking

Reëls	48	355	457
Artikels/inskrywings	± 15 680	33 049	34 077
Voorwerk (pp)	xx	xxvii	xxxiii
Boek (pp)	198	593	742

Produk van die tydsgees

- Ontwikkeling van rekenaartegnologie
- Besikbaarheid van elektroniese korpusse van geskrewe Afrikaans
- Toegang tot die internet en sosiale media deur die algemene publiek
- Internasionalisering en globalisering
- Sosiopolitieke en intellektuele leefwêreld van Afrikaanssprekendes in die 2010's

Inhoudsopgawe

Voorwoord

Toeligting

Gebruikersgids

Grondbeginsels

Spelreëls

1. Afbreek van woorde
2. Afkappingsteken
3. Afkortings
4. Akuutteken
5. Deelteken
6. Diftonge
7. Getalle, syfers en simbole
8. Gravisteken
9. Hoof- en kleinletters
10. Kappie

11. Konsonante

12. Koppelteken

13. Leestekens

- A. Aandagstreep
- B. Aanhalingstekens
- C. Asterisk
- D. Dubbelpunt
- E. Ellipsteken
- F. Hakies
- G. Komma
- H. Kommapunt
- I. Punt
- J. Skuinsstreep
- K. Uitroepsteken
- L. Vraagteken
- M. Gespesialiseerde gebruik van leestekens

14. Meervoudsvorme

15. Skryfwyse – los en vas

16. Trappe van vergelyking

17. Verkleiningsvorme

18. Vokale

19. Wisseling en subkategorieë

20. Woorde van vreemde herkoms

Woordelys

Bylae

- Lys afkortings en simbole
- Lys buitelandse geografiese name met afleidings
- Lys landname met hulle geldeenhede en ISO-kodes
- Transliterasie
- Lys geografiese eiename in die Ooste
- Lys elemente in die periodieke tabel
- Die SI-stelsel: Gebruiksriglyne
- Ongangsafrikaans: Skryfriglyne
- Terminologielys

Indeks

Voorwerk

- Voorwoord
 - Bevat bondige geskiedenis van AWS, gebaseer op *Die eerste honderd jaar van die Taalkommissie* (Van Rensburg 2017)
 - Nuwe definisie van Standaardafrikaans (sien volgende skyfie)
- Toeligting
 - Inligting oor werkswyse
- Gebruikersgids (**NUUT!**)
 - Gebruikersvriendelike hulpgids vir eindgebruikers
 - Ook nou met volledige lys IPA- en XSAMPA-simbole
- Grondbeginsels
 - Onveranderd

Standaardafrikaans

- Variëteit van Afrikaans wat meestal in formele kontekste as hoëfunksiekommunikasiemiddel gebruik word
- Komplekse resultaat van taalverandering en wysigings oor 'n tydperk van meer as honderd jaar
- Dinamiese, lewende produk van kontak tussen verskillende variëteite wat in Afrikaanse taalgemeenskap in den brede gebruik word
- Taalkommissie moedig ontwikkeling en gebruik van al die variëteite van Afrikaans in verskillende kontekste aan
 - Standaardtaalvorm word gevoed en op die lange duur verander en gewysig deur ontwikkelinge en aanpassings in onderbou

Spelreëls: Belangrikste veranderinge

- **Let wel:** Nuwe reël- en opmerkingnommers
 - **Nuwe** hoofstukke
 - **Nuwe** reëls/opmerkings
 - Verskuiwing van sommige ou reëls/opmerkings
 - **Wysigings** aan sommige ou reëls/opmerkings
 - **Skrapping** van sommige ou reëls/opmerkings
- Bykans elke hoofstuk: verbeteringe en/of korreksies
- Vervolgens: slegs belangrikste veranderinge
 - Belangrike nuwe konstruk wat deurlopend geld: ***multiwoordeienaam***

Spelreëls: **Hoofstuk 13** (Leestekens)

A. Aandagstreep

B. Aanhalingstekens

C. Asterisk

D. Dubbelpunt

E. Ellipstekens

F. Hakies

G. Komma

H. Kommapunt

I. Punt

J. Skuinsstreep

K. Uitroepteken

L. Vraagteken

M. Gespesialiseerde gebruik van leestekens

Spelreëls: Hoofstuk 16 (Trappe van Vergelyking)

- 8 nuwe reëls

	Stellend	Vergrotend	Oortreffend
B.nw./bw.	<i>mooi</i>	<i>mooier</i>	<i>die mooiste</i>
B.nw./bw. op -e	<i>beskonke</i>	<i>meer beskonke</i>	<i>die mees beskonke</i>
Deelwoord	<i>bekommerd</i>	<i>bekommerder</i> <i>meer bekommerd</i>	<i>die bekommerdste</i> <i>die mees bekommerde</i>
Ander	<i>baie</i>	<i>meer</i>	<i>die meeste</i>

Woordelys

- Oorwegings by opname:
 - Spelling- of skryfprobleme
 - Erkenning
 - Komplekse woorde (paradigmavoltooiing)

Woordelys

- Maatstawwe
 - Taalkundig korrek (in ooreenstemming met grondbeginsels)
 - Relatiewe hoë frekwensie in hoëfunksiepublikasies
 - In ander gesaghebbende woordeboeke of taalkundige bronne
 - Potensiële spelling- of skryfprobleme
 - Erkenning as Standaardafrikaans (veral unieke benoemers)
 - T.w.v. paradigmatische volledigheid
 - Moet hedendaags wees
 - Moet in geskrewe taal voorkom
 - Moet sosiaal, kultureel en polities sensitief wees

Woordelys

- Die Woordelys is ontwerp om gebruikersvrae soos die volgende te beantwoord:
 - Is *oukei* 'n woord in Standaardafrikaans?
 - Hoe word *dhaltjie* gespel?
 - Word *huis toe* los, vas of met 'n koppelteken vas geskryf?
 - Word *christen* met 'n klein- of hoofletter geskryf?
 - Hoe word die meervoud van *forum* gevorm?
 - Hoe word die verkleiningsvorm van *Pauw* gevorm?
 - Neem *roesvry* 'n -e in die attributiewe posisie?
 - Hoe word die trappe van vergelyking van *algemeen* gevorm?
 - Hoe word die verlede tyd van *probeer* gevorm?

Woordelys

- Volgorde by wisselvorme dui nie voorkeur aan nie
 - Alfabeties
 - *skuldelas* of *skuldias*, -te
 - Hooflettervorme > kleinlettervorme
 - *Hindoeïsties* of *hindoeïsties* (m.b.t. religie), -e
 - Los > met koppeltekens vas > vas
 - *laissez faire* of *laissez-faire*
 - *lee-metford* of *leemetford*, -s
 - *hoër skool*, *skole*, of *hoërskool*, ..*skole*
 - Germaanse meervoude > Klassieke meervoude
 - *honorarium*, -s of ..*ria*

Woordelys

- Let op sistematiese paradigmas

Sjiwaïs of *sjiwaïs* (m.b.t. religie), *-te* 9.18 (a)

Sjiwaïsme (m.b.t. religie)

Sjiwaïsties of *sjiwaïsties* (m.b.t. religie), *-e* 9.18 (a)

Woordelys: Nuut

- ± 2 000 nuwe lemmas
 - Gebruiksvariëteite van Afrikaans (veral unieke benoemers)
 - *antie*, -s
 - *dhaltjie* (soort gereg), -s
 - *gangster* (lid van 'n kriminele bende), -s
 - *motjie* (Islams)(eggenote/bejaarde vrou), -s
 - *poenankies* (sy is alte -)
 - *Sabela* (geheime taal)
 - *sabela*, ge-
 - *tok* (sport), -s
 - *tok* (sport), ge-
 - *tokkamer*, -s
 - *toksak*, -ke

Woordelys: Nuut

- ± 2 000 nuwe lemmas
 - Tegnologiese ontwikkelinge
 - *googleloer, ge-*
 - *hommeltuig, ..tuie*
 - *klusterberekening (rekenaarwese), -e of -s*
 - *meem (rekenaarwese), meme*
 - *selfie, -s*
 - *spelifiseer ('n spel maak van), ge-*
 - *videoblog of vlog, -s*
 - *warsender, -s*
 - *whatsapp, ge-*

Woordelys: Nuut

- ± 2 000 nuwe lemmas
 - Ontwikkelinge in die samelewing oor die afgelope agt jaar
 - *Antroposeen*
 - *bewarea, -s*
 - *biodiversiteit*
 - *BRICS-land of Bricland, -e*
 - *bystanddood* (gevalle van -), ..*dode*
 - *dokudrama, -s*
 - *Ebola, -, of Ebolavirus, -se*
 - *geopolitiek of geopolities, -e*
 - *hidrobreking*
 - *kleptokrasie, -ë*
 - *waterskaarste, -s*

Woordelys: Nuut

- ± 2 000 nuwe lemmas
 - Leenwoorde of nuutskeppings (veral unieke benoemers)
 - *breyani* of *brijani* (soort gereg), -'s
 - *brötchen*, -s
 - *brownie* (sjokoladebruintjie), -s
 - *Chanoeka* (Joodse fees)
 - *charcuterie*, -ë
 - *gladdejantjie* (smoothie), -s
 - *falafel* (soort gereg), -s
 - *muffin*, -s
 - *nurk* (seekoeie wat -), *ge-*
 - *shtetl* of *sjtetl* (Joodse dorpie), -s
 - *venue*, -s

Woordelys: Geskrap

- ± 700 lemmas geskrap
 - Verouderde woorde
 - *hangar, -s*
 - *insinje, -s*
 - *standerdsesleerling* (histories), -e
 - Vreemde woorde
 - *dartelheid*
 - *hoofkaas*
 - *ikosaan*
 - Potensieel aanstootgewende woorde
 - *idiot-savant, -e*
 - *mongolisme* (downsindroom)

Woordelys: Gewysig

- ± 800 inskrywings gewysig
 - Meestal as gevolg van aanpassings van reëls
 - *Nuwe Testamentikus, -se of ..tici*
 - *Oom Sarel of Oom Sarel-perske of Oom Sarelperske, -s*
 - *Ou Noors of Oudnoors (b.nw.), -e*
 - *top- akademiese presteerder, -s*
 - Paradigmatiese wysigings
 - *Rasta of rasta of Rastafariër of rastafariër (lid van geloofsgroep), -s*
 - *Sciëntologie (m.b.t. religie)*
Sciëntologies of sciëntologies, -e
Sciëntoloog of sciëntoloog (lid van kerk), ..loë

Woordelys: Gewysig

- ± 800 inskrywings gewysig
 - Korreksies
 - *wapad, wapaie* (was *wapad, ..paaie*)
 - *emeritus, ..riti* (**skrap die moontlikheid van emeritusse, aangesien dit gewoon nie in data voorkom nie, en ook nie in ander Germaanse tale aangetref word nie**)
emeritus (attr.), – (– aartsbiskop/predikant/professor) (**skrap die voorbeeld met postnominale gebruik**)
 - *barones, -se* (was *barones* of *baronnes, -se*)
 - *vir seker* (was *verseker* of *vir seker*)
 - Skrappings/byvoegings
 - *horlosie, -s* (was *horlosie* of *oorlosie, -s*)
 - *alzhimers* of *alzhimersiekte* of *Alzheimer se siekte* (was *alzhimersiekte*)

Bylaes: Nuut

- Lys landname met hulle geldeenhede en ISO-kodes

Landnaam: Afrikaans	Landnaam: Engels	Landkode (ISO 3166)	Geldeenheid	Geldeenheidkode (ISO 4217)
Afg(h)anistan	Afghanistan	AF	Afg(h)aanse afg(h)ani = 100 puls	AFN
Åland of Ålandeilande	Åland	AX	Europese euro = 100 sent	EUR

- Lys geografiese eiename in die Ooste
 - Indië, Japan en China
- Lys elemente in die periodieke tabel

Simbool	Afrikaans	Engels	Nommer
Am	amerikium	americium	95
Ts	tennessien	tennessine	117

- Die SI-stelsel: Gebruiksriglyne

Bylaes: Gewysig

- Kleiner wysigings
 - Lys afkortings en simbole
 - Lys buitelandse geografiese name met afleidings
 - Slegs *China* (**Sjina*)
 - Transliterasie
 - Omgangsafrikaans: Skryfriglyne
 - Al **6 riglyne gewysig**, maar sonder impak op spelling en skryfwyse. Byvoorbeeld:
 - **Ou riglyn 3:** *Sekere Engelse woorde wat baie in die Afrikaanse spreektaal voorkom, word so gespel dat dit die Afrikaanse uitspraak daarvan weergee.*
 - **Nuwe riglyn 3:** *Woorde uit ander tale wat lank reeds in die spreektaal voorkom, word verafrikaans en volgens die gewone Afrikaanse spelreëls gespel.*
 - Terminologielys
 - **26 nuwe definisies**

Het jy geweet?

- Langste woord in die woordelys?
 - Steeds *Bosveldstollingskompleks-navorsingseenheid*
- Langste artikel in die AWS?
 - *Franciskaneorde of franciskaneorde of Fransiskaneorde of fransiskaneorde of Franciskanerorde of franciskanerorde of Fransiskanerorde of fransiskanerorde* ^{5.4,}
9.18 (c), 12.1 (a)
- Hoeveel kopieë van die vorige AWS is verkoop?
 - 21 715 (Augustus 2009 tot Oktober 2016)
- Pharos skenk 1 000 kopieë van die AWS aan Afrikaanse skole

Het jy geweet?

- Tussen September 2009 en April 2017:
 - 16 Taalkommissiesittings en 3 eindredaksiekomiteevergaderings
 - 85 dae van vergadering
 - 680 uur van vergadering (etes en sosiale byeenkomste uitgesluit)
 - **TOTAAL: 5 704 mensuur se vergadertyd**
 - Uitgesluit reistyd, asook ure en ure se navorsing en ander werk wat lede tuis doen
- Vanaf Januarie 2011 tot Junie 2017:
 - Private digitale forum op die webwerf van Viva om besprekings te voer en besluite te neem
 - Opname-, skrappings- en wysigingsvoorstelle word oorweeg, bespreek en uiteindelik oor gestem
 - 1 106 onderwerpe, en **2 706 antwoorde en reaksies** (stemmings uitgesluit)

Het jy geweet?

- TK-lede:
 - Ontvang geen vergoeding nie
 - Ontvang geen tantieme op verkope van die AWS nie
 - Doen (liefdes)diens vir die Afrikaanse taalgemeenskap
- Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap:
 - Dra alle Taalkommissieonkoste (reis-, verblyf-, onthaal- en sittingskoste)
 - **Sittingskoste** van 2009-2017: **R819 794,39**
 - **Addisionele koste** van 2009-2017: **R102 500,00**
- Pharos Uitgewers:
 - Dra alle koste vir omskakeling van die AWS na XML-formaat
 - Bygestaan deur uitgewer, Annemie Stoman

Het jy geweet?

- TK-vergaderings:
 - Redelik informeel (in teenstelling met vyftig jaar gelede)
 - Besluite word meestal op konsensusbasis geneem
 - Soms word daar wel tot stemming oorgegaan
 - Normaliter besonder amikaal verloop, maar emosies loop van tyd tot tyd hoog
 - TK-lede neem werk ernstig opneem en het sterk belang by die saak
 - Voorbeelde van kwessies wat besonder driftig gedebatteer is:
 - *Afrikaans-Engels/Engels-Afrikaanse woordeboek* (teenoor **Afrikaans-Engelse/Engels-Afrikaanse woordeboek*)
 - *iemand is 'n handvol* (teenoor **hand vol*)
 - *skimmelperd* (teenoor **skimmel perd*)

Samestellers

Huidige TK-lede

- Herman Beyer
- Frank Hendricks
- Sophia Kapp
- Frikkie Lombard
- Phillip Louw
- Jana Luther
- Marné Pienaar
- Suléne Pilon
- Gerhard van Huyssteen

Oud TK-lede (tot ~2012)

- Mariëtta Alberts
- Johan Anker
- Madaleine du Plessis
- Ernst Kotzé
- Tom McLachlan
- Annél Otto
- Gerhard van Wyk

Eindredaksie

- Sophia Kapp
- Frikkie Lombard
- Jana Luther
- Suléne Pilon
- Gerhard van Huyssteen

- {Phillip Louw}

Medewerkers

- Deurlopende raad en advies
 - Tom McLachlan
 - Ernst Kotzé
- Tegniëse ondersteuning en e-omskakeling
 - Pharos
 - TswaneDje
 - Sentrum vir Tekstegnologie (CTeXt) van die Noordwes-Universiteit
- Geskiedenis
 - Christo van Rensburg
- Teksredaksie
 - Mariëtta Alberts
 - Tom McLachlan

Medewerkers

- SAAWK-raad
- Personeel van Engelenburghuis
 - Dionē Prinsloo
 - Linda Brink
- Finansiële steun
 - Hiemstra Trust
 - Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns
 - Trust vir Afrikaanse Onderwys
 - Media24
- Uitgewer
 - Annemie Stoman